

Avaliku teabe seaduse muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Avaliku teabe seaduse muutmine

Avaliku teabe seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3¹ lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud teabe kohta avaldatakse andmekirjeldused, kuid üldiseks kasutamiseks antakse üksnes selline osa teabest, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet ning mille üldiseks kasutamiseks andmisega ei kaasne juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tuleku oht.“;

2) seadust täiendatakse §-dega 4² ja 4³ järgmises sõnastuses:

„§ 4². Andmeelement

Andmeelement on kõige väiksem eristatud andmete struktuuri ühik andmekogus või muus andmestikus. See on jagamatuna käsitatav andmete üksus.

§ 4³. Andmekirjeldus

Andmekirjeldus on andmeelemendi ning kõigi selle nime ja sõnu sisaldavate andmestruktuuride kirjeldus.“;

3) paragrahvi 29 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Teabevaldaja tagab masinloetaval kujul avaandmete ja tema poolt avalike ülesannete täitmiseks kasutatava avaliku teabe kohta käivate andmekirjelduste kättesaadavuse Eesti teabevärava kaudu, välja arvatud juhul, kui eriseadusega on sätestatud teisiti või kaasneb põhjendatud oht riigi julgeolekule.“;

4) paragrahvi 32¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

„5) andmekirjeldustele ja olemasolevate andmekogude nimekirjale.“;

5) paragrahvi 32¹ lõiget 4 täiendatakse pärast tekstiosa „valdkonna teenuste“ tekstiosaga „ja andmekirjelduste“;

6) paragrahvi 32¹ lõiget 5 täiendatakse pärast tekstiosa „kogutavate andmete täpsema koosseisu“ tekstiosaga „, nõuded Eesti teabevärava kaudu kättesaadavaks tehtavatele avaandmetele ja andmekirjeldustele, nende avaldamise korrale“;

7) seadust täiendatakse §-ga 32² järgmises sõnastuses:

„§ 32². Andmejälgija

(1) Andmejälgija on riiklik infosüsteem, mille eesmärk on anda füüsilisele isikule Eesti teabevärava vahendusel ülevaade tema isikuandmetega seotud andmevahetuse päringulogidest avalike ülesannete täitmiseks kasutatavates andmekogudes.

(2) Andmejälgijas töödeldakse füüsilise isiku ees- ja perekonnanime ning isikukoodi. Kui päringu tegija on füüsiline isik, töödeldakse ka andmejälgijaga liidestunud andmekogusse päringu teinud füüsilise isiku ees- ja perekonnanime ning isikukoodi.

(3) Andmejälgija vastutav töötleja on Justiits- ja Digiministeerium ning volitatud töötleja on Riigi Infosüsteemi Amet.

(4) Andmejälgijaga liidestunud andmekogu vastutav töötleja tagab, et andmesubjektil on võimalik andmejälgija vahendusel tutvuda tema isikuandmetega seotud päringulogidega kolme aasta jooksul alates iga logikirje päringu algatamisest Eesti teabevärvavas. Kui andmekogu aluseks olevas õigusaktis on ette nähtud kolmest aastast lühem päringulogide säilitustähtaeg, lähtutakse lühemast säilitustähtajast.

(5) Andmejälgija kasutusele võtmise, kasutamise ja haldamise tingimused ja korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“;

8) paragrahvi 32² täiendatakse lõigetega 3¹–3⁵ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Andmejälgijaga liidestumine on kohustuslik infosüsteemide andmevahetuskihiga liidestatud andmekogude pidamisel, välja arvatud andmekogudele:

1) milles töödeldav andmekoosseis ei sisalda andmesubjekti Eesti isikukoodi;

2) mis on asutatud rahvusvahelisest lepingust tulenevate ülesannete täitmiseks.

(3²) Andmekogu andmejälgijaga liidestamata jätmise korral teavitab andmekogu vastutav töötleja Riigi Infosüsteemi Ametit asjakohasest otsusest ja andmekogu suhtes kohalduvast, käesoleva paragrahvi lõike 3¹ punktis 1 või 2 sätestatud liidestumiskohustuse erandist koos põhjendustega.

(3³) Andmejälgijasse edastab andmesubjektiga seotud päringu logikirjed andmekogu vastutav töötleja, kes andmeid päris. Kui logikirje sisaldab teavet, millele kohaldub juurdepääsupiirang, esitatakse selline teave peale selle juurdepääsupiirangu kehtivuse lõppu.

(3⁴) Andmeid väljastanud andmekogu vastutav töötleja võib edastada andmejälgijasse sama päringuga seotud logikirje, kui logikirje kirjeldab andmete saaja poolt andmesubjekti isikuandmete töötlemist. Logikirje võib avaldada üksnes juhul, kui andmete saaja ei ole piiranud andmesubjekti õigust teada saada tema kohta tehtud päringust.

(3⁵) Kui andmed väljastatakse eraõiguslikule juriidilisele isikule, edastab päringulogikirje andmejälgijasse käesoleva paragrahvi lõikes 3⁵ nimetatud andmekogu vastutav töötleja.“;

9) paragrahvi 43² lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigi infosüsteemi kuuluvad infosüsteemide andmevahetuskihiga liidestatud andmekogud ja andmekogude pidamist kindlustavad süsteemid.“;

10) paragrahvi 43³ lõiked 3–5, § 43⁷ ja § 43⁹ lõike 1 punkt 6 tunnistatakse kehtetuks;

11) paragrahvi 43⁵ täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Andmekogu põhimäärus tuleb kooskõlastada enne uue andmekogu loomist ja andmekogudes andmekoosseisude muutumisel Andmekaitse Inspektsiooni, Statistikaameti ja Riigi Infosüsteemi Ametiga.“;

12) paragrahvi 43⁶ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Andmete põhiandmeteks olek määratakse kindlaks andmekogu põhimääruse alusel Eesti teabevärvavas. Põhiandmete kindlaksmääramisel lähtutakse andmekogu asutamise eesmärgist.“;

13) paragrahvi 43⁹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide kasutamine on kohustuslik kõigi riigi ja kohaliku omavalitsuse andmekogude pidamisel. Üksnes organisatsiooni töökorralduseks vajalike või asutuste vahel dokumentide menetlemiseks peetavas andmekogus on kohustuslikud käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud kindlustavad süsteemid.“;

14) paragrahvi 43¹⁰ lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) võimaldada füüsilisel isikul anda nõusolek oma isikuandmete edastamiseks riigi infosüsteemi kuuluvast andmekogust eraõiguslikule juriidilisele isikule, võtta tagasi antud nõusolekuid, anda füüsilisele isikule ülevaade tema antud nõusolekutest ning tagada toimunud andmevahetuse õiguspärasuse tõendatavus;“;

15) paragrahvi 43¹⁰ lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) võimaldada eraõiguslikul juriidilisel isikul anda nõusolek riigi infosüsteemi kuuluvas andmekogus olevate temaga seotud andmete edastamiseks teisele eraõiguslikule juriidilisele isikule, võtta tagasi antud nõusolekuid, anda eraõiguslikule juriidilisele isikule ülevaade antud nõusolekutest ning tagada toimunud andmevahetuse õiguspärasuse tõendatavus.“;

16) paragrahvi 43¹⁰ lõiget 2 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) eraõigusliku juriidilise isiku nõusoleku andmestik, milles töödeldakse andmeid käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud eesmärkidel.“;

17) paragrahvi 43¹⁰ lõike 3 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogus töödeldakse järgmisi andmeid.“;

18) paragrahvi 43¹⁰ lõiget 3 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) eraõigusliku juriidilise isiku andmestikus – juriidilise isiku ärinimi, registrikood, nõusoleku andnud esindaja ees- ja perekonnanimi koos isikukoodiga, nõusoleku alusel edastatavate andmete koosseis, nõusoleku andmise ja tagasivõtmise aeg ning nõusoleku kehtivuse lõppkuupäev.“;

19) paragrahvi 43¹⁰ täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Andmenõusolekusüsteemi kasutamine on kohustuslik andmete puhul, mis edastatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse andmekogudest infosüsteemi andmevahetuskihi vahendusel andmesubjekti või juriidilise isiku nõusoleku alusel.“;

20) seaduse 5¹. peatükki täiendatakse §-dega 43¹¹ ja 43¹² järgmises sõnastuses:

„§ 43¹¹. Riiklik postkast

(1) Riiklik postkast on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mis on asutatud järgmistel eesmärkidel:

- 1) võimaldada riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutusel edastada isikule riiklikusse postkasti elektrooniliselt teavet ning tõendada teabe saatmise fakti;
- 2) kätte toimetada riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutustel dokumente ning tõendada kättetoimetamise fakti;
- 3) võimaldada erinevate dokumentide kättetoimetamist eri infosüsteemide vahel.

(2) Riikliku postkasti andmekogu koosneb järgmistest andmestikest:

- 1) teadete andmestik, milles töödeldakse andmeid käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud eesmärkidel;
- 2) kättetoimetatavate dokumentide andmestik, milles töödeldakse andmeid käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud eesmärkidel.

(3) Riikliku postkasti andmekogus töödeldakse järgmisi andmeid:

- 1) teadete andmestikus: füüsilise isiku isikukoodi või juriidilise isiku puhul tema registrikoodi ning tema esindaja isikukoodi, isiku kontaktandmed, isikule riiklikku postkasti kirja saatmise fakte ning muid teavituse metaandmeid;
- 2) kätte toimetatavate dokumentide andmestikus: füüsilise isiku isikukoodi või juriidilise isiku puhul tema registrikoodi ning tema esindaja isikukoodi, isiku kontaktandmeid, kätte toimetatavate dokumentide kättetoimetamise fakte koos viitega dokumendile ja selle vastuvõtmise ajaga ning muid kättetoimetamise metaandmeid.

(4) Riikliku postkasti andmekogu kaasvastutavad töötlejad on Riigi Infosüsteemi Amet ning riikliku postkasti haldusliidest kasutavad asutused.

(5) Riikliku postkasti andmekogu andmeid säilitatakse kolm aastat. Kättetoimetamise fakte koos viitega kätte toimetatavale dokumendile säilitatakse eriseadustes sätestatu kohaselt.

(6) Riikliku postkasti andmekogu põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega, milles sätestatakse:

- 1) kaasvastutavate töötlejate ülesanded;
- 2) andmekogusse kantavate andmete täpne koosseis ja edastamise kord, sealhulgas vajaduse korral andmekogus töödeldavate isikustamata andmete koosseis;
- 3) andmekogu infosüsteemidega liidestamise täpsed tingimused;
- 4) andmeandjad ja nende edastatavad andmed;
- 5) muud riikliku postkasti andmekogu infosüsteemi pidamise, haldamise ja kasutamisega seotud korralduslikud küsimused.

§ 43¹². Dokumendihalduse riiklik infosüsteem

(1) Dokumendihalduse riiklik infosüsteem on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille eesmärk on tagada dokumentide ühtne ja nõuetele vastav haldamine avaliku sektori asutustes, toetada asutuste koostööd ja teabevahetust ning dokumentide avalikustamist ja läbipaistvust.

(2) Dokumendihalduse riiklikus infosüsteemis töödeldakse järgmisi isikuandmeid:

- 1) isiku üldandmed;
- 2) isiku seosed teiste isikutega;
- 3) isikuga seotud dokumentide andmed;
- 4) isikuga seotud menetluste andmed;
- 5) isiku hariduse ja tööga seotud andmed;
- 6) isiku varaliste õiguste ja kohustustega seotud andmed, sealhulgas sissetulekute andmed;
- 7) isiku karistatuse andmed;
- 8) isiku terviseandmed;
- 9) isiku poliitilise kuuluvuse, soolise ja usulise enesemääratluse andmed;
- 10) maksu-, panga- ja ärisaladust sisaldavad andmed.

(3) Isikuandmete kaasvastutavad töötlejad dokumendihalduse riiklikus infosüsteemis on Riigi Tugiteenuste Keskus ja infosüsteemi kasutavad asutused.

(4) Dokumendihalduse riiklikus infosüsteemis töödeldavaid andmeid säilitatakse kuni 75 aastat infosüsteemi kandmisest.

(5) Dokumendihalduse riikliku infosüsteemi põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega, milles sätestatakse:

- 1) andmeandjad ja neilt saadavad andmed;
- 2) täpne andmekoosseis;
- 3) kaasvastutavad töötajad ja nende ülesanded;
- 4) vastutav ja volitatud töötaja ning nende ülesanded;
- 5) andmete juurdepääs ja nende väljastamise kord;
- 6) andmete säilitamise täpsed tähtajad infosüsteemi kasutavate asutuste kaupa;
- 7) muud korralduslikud küsimused.“;

21) paragrahvi 45 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) avaandmete ja andmekirjelduste avalikustamisel ja kättesaadavaks tegemisel.“;

22) paragrahvi 51 lõiget 1 täiendatakse punktiga 5¹ järgmises sõnastuses:

„5¹) on jätnud avaandmed või andmekirjeldused nõuetekohaselt kättesaadavaks tegemata.“;

23) paragrahvi 53¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigi Infosüsteemi Amet teostab haldus- ja riiklikku järelevalvet infosüsteemide andmevahetuskihiga ja andmejälgijaga liidestumise kohustuse täitmise üle ning käesoleva seaduse § 32² lõike 5 ja § 43⁹ lõike 1 punkti 5 alusel kehtestatud määrustes sätestatud nõuete täitmise üle.“;

24) seadust täiendatakse §-ga 58⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 58⁴. Eesti teabevärvavas andmekirjeldust reguleerivate sätete rakendamine

(1) Riigi Infosüsteemi Amet tagab riigi infosüsteemi haldussüsteemis sisalduvate andmekirjelduste ja nendega seotud andmete üleviimise Eesti teabevärvavasse hiljemalt 2027. aasta 1. märtsiks.

(2) Andmekogu vastutav töötaja vaatab pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud andmete üleviimist oma andmekogu andmed ja andmekirjeldused Eesti teabevärvavas üle ning vajadusel teeb muudatused hiljemalt 2027. aasta 1. septembriks.“;

25) seadust täiendatakse §-ga 58⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 58⁵. Andmekogu andmejälgijaga liidestamata jätmise teavitus

(1) Andmekogu kohta, mis on olemas 2028. aasta 1. jaanuari seisuga, tehakse käesoleva seaduse § 32² lõike 3⁴ kohane teavitus hiljemalt 2028. aasta 1. jaanuaril.

(2) Andmekogu kohta, mis luuakse või mida täiendatakse pärast 2028. aasta 1. jaanuarit sellises ulatuses, mis toob kaasa käesoleva seaduse § 32² lõike 3⁴ kohase teavituse, tehakse Riigi Infosüsteemi Ametile teavitus põhjendamatu viivitusega andmekogu loomisest või täiendamisest.

§ 2. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 156² lõikes 2 asendatakse sõnad „Valdkonna eest vastutav minister“ sõnadega „Vabariigi Valitsus“;

2) paragrahvi 156² lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kui isik ei ole e-toimiku süsteemist ja maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemist saadetud menetlusdokumenti 20 päeva ning äriregistrist saadetud menetlusdokumenti viie päeva jooksul vastu võtnud, piiratakse kuni dokumendi kättetoimetamiseni ajutiselt tema juurdepääsu kättetoimetamiseks ettenähtud infosüsteemidega liidestatud järgmistele infosüsteemidele ja andmekogudele:

1) e-kinnistusraamat;

2) e-toimik;

3) e-äriregister.“;

3) paragrahvi 156² lõige 4 tunnistatakse kehtetuks.

§ 3. Maksukorralduse seaduse muutmine

Maksukorralduse seaduse § 26 täiendatakse lõikega 2⁴ järgmises sõnastuses:

„(2⁴) Maksusaladusele juurdepääsu õigus on Riigi Infosüsteemi Ametil ulatuses, mis on vajalik avaliku teabe seaduse §-s 43¹⁰ nimetatud andmenõusoleku ja volituste haldamise andmekogu haldamiseks, arendamiseks ja klienditoe pakkumiseks. Juurdepääs lubatakse isiku üldandmetele ja esindusõiguse andmetele.“.

§ 4. Ruumiandmete seaduse muutmine

Ruumiandmete seaduse § 75 lõiked 2–7 tunnistatakse kehtetuks.

§ 5. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 311¹ lõikes 8 asendatakse sõnad „Valdkonna eest vastutav minister“ sõnadega „Vabariigi Valitsus“;

2) paragrahvi 311¹ lõige 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(9) Kui isik ei ole e-toimiku süsteemist ja maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemist saadetud menetlusdokumenti 20 päeva ning äriregistrist saadetud menetlusdokumenti viie päeva jooksul vastu võtnud, piiratakse kuni dokumendi kättetoimetamiseni ajutiselt tema juurdepääsu kättetoimetamiseks ettenähtud infosüsteemidega liidestatud järgmistele infosüsteemidele ja andmekogudele:

1) e-kinnistusraamat;

2) e-toimik;

3) e-äriregister.“;

3) paragrahvi 311¹ lõige 10 tunnistatakse kehtetuks.

§ 6. Väärteomenetluse seadustiku täiendamine

Väärteomenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 47¹ lõikes 2 asendatakse sõnad „Valdkonna eest vastutav minister“ sõnadega „Vabariigi Valitsus“;

2) paragrahvi 47¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kui isik ei ole e-toimiku süsteemist ja maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemist saadetud menetlusedokumenti 20 päeva ning äriregistrist saadetud menetlusedokumenti viie päeva jooksul vastu võtnud, piiratakse kuni dokumendi kättetoimetamiseni ajutiselt tema juurdepääsu kättetoimetamiseks ettenähtud infosüsteemidega liidestatud järgmistele infosüsteemidele ja andmekogudele:

- 1) e-kinnistusraamat;
- 2) e-toimik;
- 3) e-äriregister.“;

3) paragrahvi 47¹ lõige 4 tunnistatakse kehtetuks.

§ 7. Seaduse jõustumine

(1) Käesoleva seaduse § 1 punkt 14 jõustub 2027. aasta 1. juulil.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 8 ja 25 jõustuvad 2028. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 2026. a nr

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)